

PROGRAMUL DE ACTIVITATE AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA PENTRU PERIOADA IANUARIE 1997 - MARTIE 1998

*Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova
Nr. 30 din 05.02.1997*

La determinarea scopurilor și direcțiilor principale ale activității sale, Guvernul Republicii Moldova s-a condus de Constituția Republicii Moldova, legislația în vigoare, inclusiv Legea "Cu privire la Guvern" și de angajamentele internaționale ale statului.

Data fiind importanța deosebită a problemelor acumulate, Guvernul, împuternicit pentru o perioadă relativ scurtă, dar foarte responsabilă, și-a pus la baza Programului său de activitate programul electoral al Președintelui Republicii Moldova "Stabilitate, ordine, bunăstare", care s-a axat pe următoarele probleme-cheie:

- consolidarea statalității, restabilirea integrității statului;
- continuarea reformelor în direcția constituirii unei economii de piață social orientate;
- asigurarea securității naționale, combaterea corupției și criminalității.

În activitatea sa, Guvernul este hotărît să contribuie la restabilirea bunei înțelegeri în societate, la armonizarea relațiilor interetnice, depășirea situației critice în sfera socială, optimizarea activității aparatului de stat central și în teritorii, conlucrarea mai eficientă cu puterea legislativă și judecătorească.

O atenție deosebită Guvernul va acorda promovării unei politici externe consecvente, implicării mai dinamice în viața politică, economică și spirituală a comunității mondiale.

Guvernul va asigura și pe viitor o colaborare activă cu Banca Mondială și alte structuri internaționale în scopul dezvoltării de mai departe a proceselor de democratizare a societății și de reformare a economiei naționale.

Guvernul se obligă să creeze în colaborare cu Președintele și Parlamentul Republicii Moldova cadrul juridic și organizațional necesar pentru realizarea efectivă a prezentului Program.

În realizarea împuternicirilor și obligațiilor sale, Guvernul contează pe înțelegerea și susținerea poporului, sindicatelor, partidelor și organizațiilor obștești, ale tuturor cetățenilor cărora le este scump prezentul și viitorul țării noastre.

1. Situația social-economică a țării

Economia țării și condițiile de trai ale populației la începutul anului 1997 continuă să se afle într-o situație extrem de dificilă.

Procesele de reformare a economiei sînt contradictorii, cu mari cheltuieli sociale.

Rezultate pozitive s-au obținut doar în sectorul financiar-monetar, unde, în ansamblu, se realizează succesiv măsurile privind menținerea stabilității macroeconomice - păstrarea stabilității valutei naționale, inflația în 1996 s-a menținut la nivel de 1,2% lunar, fapt care poate fi considerat ca o realizare economică reușită.

Concomitent, indicii economiei reale (producerea, investițiile, veniturile populației, exportul) în mare măsură se contrazic și se află la un nivel extrem de redus.

În pofida speranțelor privind relansarea economică, în 1996 s-a produs o reducere a PIB-ului cu 8%, a producției industriale - cu 8%, a agriculturii - cu 13%. Nu s-a reînnoit activitatea investițională. Nu este exclus ca datele statistice oficiale să fie corectate pe contul rezultatelor sectorului privat și ale economiei neformale (tenebre), fapt care determină ca conjunctura gospodăririi să rămână alarmantă. Antreprenoriatul și businessul mic - rezerve importante ale economiei, utilizării forței de muncă și a veniturilor - nu s-a bucurat de susținerea respectivă din partea statului.

Depresia în sfera de producere, insolvabilitatea întreprinderilor se răsfrîng direct asupra crizei bugetare. În pofida măsurilor efectuate privind perceperea impozitelor, în 1996 nu s-a rezolvat problema socială cea mai acută. În anul trecut nu numai că nu s-au redus, dar și s-au majorat restanțele la salarii și pensii, ceea ce permanent tensionează societatea. Datoriile întreprinderilor către buget au constituit 1,1 mlrd. lei. În republică sînt 785 mii de pensionari și restanțele statului către aceștia au atins 324 mln. lei.

Se intensifică inegalitatea socială, se extinde sărăcia. Diferența dintre veniturile celor mai bogate și celor mai sărace pături sociale este de 11 ori, mai mult de 50% din cheltuieli populația le utilizează pentru alimentație. Statul nu dispune de mijloace pentru asigurarea garanțiilor sociale ale populației în sfera învățămîntului, ocrotirii sănătății și culturii.

Dimensiuni amenințătoare au căpătat criminalizarea economiei, delapidările de bunuri materiale și ale producției de la întreprinderi, scurgerea capitalului din țară. Este insuficient controlul asupra proprietății statului, colectării impozitelor și activității vamale. Activitatea sub nivel a organelor de conducere și judiciare a intensificat neîncrederea și cinismul în societate.

Însăși viața invocă necesitatea manifestării spiritului politic, promovarea unei politici de o mai mare responsabilitate și eficace în asigurarea reformelor economice și sociale.

Rezervele noastre:

- restructurarea întreprinderilor, lichidarea celor insolvable;
- folosirea mai eficientă a proprietății de stat (multe întreprinderi cu participarea statului în capital în principiu sînt lăsate la "voia" directorilor; stocurile de producție la depozite nu se micșorează și constituie aproximativ 420 mln. lei, inclusiv mai bine de jumătate fac parte din complexul agroindustrial; extrem de reduse sînt mijloacele vărsate în buget de la privatizare, care în 1996 au constituit 77 mln. lei, inclusiv din contul comercializării obiectelor de construcție nefinalizate - 1,8 mln. lei, iar pe contul lichidării întreprinderilor insolvable - 3,5 mln. lei);
- implicarea activității sferei antreprenoriale în interesele statale;
- întreprinderile mici în 1996, utilizînd 12% din numărul total de salariați, au asigurat 30% din comercializarea mărfurilor și prestarea serviciilor respective, totodată acestea nu achită impozitele pe deplin și o parte esențială a lor se află în economia tenebră;
- reglementarea organizării concursurilor și tenderelor în scopul atragerii investițiilor străine și vînzarea acțiunilor unor întreprinderi importante din punct de vedere strategic;
- demonopolizarea producerii și dezvoltarea concurenței, restructurarea întreprinderilor în sectoarele-cheie ale statului - complexe energetic și agroindustrial;
- perfecționarea formelor și metodelor reglementării de stat a economiei și de dirijare a proceselor sociale.

În procesul realizării măsurilor economice și organizaționale trasate, Guvernul în 1997 se orientează la:

- creșterea reală a PIB-ului cu 5-7%;
- majorarea volumelor producției industriale față de anul 1996 - cu 11% și agricole - cu 6,3%, exportului cu 5%; reducerea deficitului balanței comerciale;
- atragerea investițiilor (investiții capitale în sumă de 700 mln. lei);
- ridicarea bunăstării poporului, majorarea salariului mediu lunar pînă la 215 lei și a veniturilor bănești ale populației pînă la 8300 mln. lei;
- încadrarea în limitele nivelului inflației de 10-13% anual;
- asigurarea drepturilor populației la învățămînt, tratament medical și satisfacerea necesităților culturale.

Prioritățile activității Guvernului

Reieșind din necesitatea continuării cursului de consolidare statală, democratizare a societății și reformare a economiei, Guvernul va concentra atenția sa, în primul rînd, asupra depășirii situației de criză economică și în acest scop va asigura:

- restructurarea economiei, menținerea stabilității macroeconomice (reținerea inflației și menținerea stabilității valutei naționale), depășirea crizei bugetare, consolidarea disciplinei financiare a întreprinderilor, crearea condițiilor pentru îndreptarea acumulărilor în sfera investițională în vederea dezvoltării economiei și îmbunătățirii nivelului de trai al populației;
- soluționarea problemei pămîntului și accelerarea reformei agrare;
- apărarea drepturilor proprietății, transmiterea acesteia unor stăpîni de nădejde, sporirea randamentului de la privatizare și dirijarea proprietății de stat, susținerea antreprenoriatului;
- neadmiterea scăderii nivelului de trai, înfăptuirea reformei sferei sociale, înnoirea sistemului de protecție și asigurări sociale pentru a garanta trecerea la economia de piață cu afectarea minimă a populației;
- crearea condițiilor economice și organizaționale pentru manifestarea inițiativei teritoriilor - municipiilor și regiunilor în vederea dezvoltării autogestunii;
- sporirea eficienței activității aparatului de stat, în centru și în teritorii, combaterii intransigente a corupției și criminalității economice.

Totodată, Guvernul va promova o politică echilibrată de restabilire a acordului civic și ordinii de drept, menținere a garanțiilor sociale prin susținerea de către stat a învățămîntului, ocrotirii sănătății, științei și culturii.

Prioritățile Guvernului în domeniul securității naționale sînt menținerea păcii și buneii înțelegeri în țară, neadmiterea conflictelor sociale și interetnice, respectarea dreptului omului, asigurarea securității vieții și a proprietății lui.

Obiectivul major al politicii externe va rămîne în continuare crearea cadrului extern favorabil, promovarea cu succes a reformelor democratice în țară prin extinderea și aprofundarea relațiilor bilaterale, în special cu țările vecine și partenerii strategici, precum și dinamizarea activității Republicii Moldova în principalele organizații și structuri internaționale.

În conformitate cu Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.10-II din 22 ianuarie 1997 "Cu privire la măsurile urgente de ameliorare a situației social-economice", Guvernul își ia angajamentul de a îndeplini în primele 6 luni un complex de măsuri primordiale menite să diminueze tensiunea în societate, generată de încălcarea legilor și drepturilor cetățenilor, reținerile de lungă durată ale salariilor și pensiilor, disciplina financiară joasă a întreprinderilor și activitatea insuficientă a organelor puterii de stat în acest domeniu.

În calitate de măsuri primordiale sînt prevăzute:

- a) Asigurarea incontestabilă a plăților curente și reducerea datoriilor la pensii și salarii. Politica bugetară, care va fi promovată în anul 1997, va avea drept scop obținerea beneficiului maxim în economie, astfel încît să fie asigurată funcționarea tuturor sectoarelor bugetare și realizarea sarcinilor prioritare ale statului, precum și executarea funcțiilor specifice.
Guvernul, prezentînd în Parlament proiectul legii bugetului de stat pe anul 1997, va schimba accentele în favoarea celor mai stringente cheltuieli bugetare, în special, realocarea mijloacelor bugetare preponderent pentru fondul de salarizare, virarea în Fondul Social, burse, pensii, indemnizații sociale personificate, manuale școlare, alimente și medicamente, plata curentă pentru resursele termoelectrice, achitarea datoriilor publice. Astfel de acțiuni bugetare sînt considerate drept prioritare în finanțarea curentă.
Din aceste considerente achitarea datoriilor la salarii și pensii va constitui principala sarcină în activitatea Guvernului pentru perioada actuală și drept acțiune urgentă va fi realocarea unei părți din mijloacele bugetare pentru reducerea eșalonată a restanțelor la acest capitol, conform situației de la 1 ianuarie 1997.
- b) Combaterea criminalității și asigurarea ordinii de drept. Înțelegînd că puterea de stat, în general, și organele de drept, în particular, în situația ce s-a creat nu asigură un regim normal de drept în stat, ca obiectiv de activitate primordială a Guvernului va fi restructurarea cardinală a activității organelor puterii executive și, în special, a organelor de drept.

Activitatea Guvernului se va efectua în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare, asigurîndu-se respectarea lor de către organele statale, inclusiv de către administrația publică locală, și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile, unitatea eforturilor lor și răspunderea pentru toleranță în acest sens.

În scopul asigurării luptei fără compromis cu criminalitatea, economia tenebră, corupția și protecționismul, Guvernul:

- va asigura în cel mai scurt timp restructurarea organelor de forță, finanțîndu-le la timp și în modul convenit, înzestrîndu-le cu mijloace materiale și tehnico-științifice necesare, înaintînd propuneri legislative corespunzătoare vis-a-vis de aceste chestiuni;
- va finaliza perfecționarea structurii Ministerului Afacerilor Interne și a subdiviziunilor lui, va soluționa problema retribuirii muncii colaboratorilor organelor de drept;
- va unifica sistemul controlului financiar-economic, efectuat de diferite departamente, în scopul sporirii gradului de responsabilitate din partea organelor de drept, în caz de depistare a faptelor de încălcare a legislației în vigoare în domeniul economiei;
- va utiliza mai eficient prevederile acordurilor interstatale și convențiilor, posibilitățile sistemului "Interpol" în vederea contracarării narcobusinessului și mașinațiilor financiare internaționale ce cauzează prejudicii statului;
- va reveni la formele de consolidare a eforturilor persoanelor de conducere ale tuturor organelor puterii de stat în lupta cu criminalitatea și infracțiunile, cu participarea activă a

formațiunilor obștești, organizațiilor și asociațiilor menite să contribuie la combaterea acestui viciu social;

- va găsi mijloace pentru consolidarea tehnico-materială și financiară a aparatului de anchetă în sistemul organelor de ocrotire a normelor de drept, de care depinde rezultatul real în lupta cu criminalitatea, va obține o coordonare a activității lor cu alte organe de control.

Compensarea deficitului bugetului organelor de drept este posibilă și prin forme netradiționale de finanțare, ce se aplică în alte țări.

Guvernul:

- va întreprinde măsuri orientate spre pregătirea profesională a cadrelor și permutări serioase de cadre, va asigura epurarea rândurilor colaboratorilor organelor de drept de persoane neonest;
- va înlătura barierele ce împiedică colaborarea organelor de drept de pe ambele maluri ale Nistrului, ale țărilor membre ale C.S.I. și altor state în combaterea criminalității, îndeosebi a narcobusinessului, a infracțiunilor economice și altor elemente ale criminalității organizate.

2. Stabilizarea economiei, aprofundarea reformelor

2.1. Sectorul financiar. Reforma sistemului financiar-bugetar

Politica bugetară va avea ca scop primordial mobilizarea maximă a veniturilor din sectorul public și privat pentru crearea condițiilor optime de realizare a sarcinilor de guvernare și, în primul rând, a măsurilor prioritare, finanțate de la bugetele de toate nivelurile.

Finanțarea instituțiilor și promovarea acțiunilor bugetare vor fi condiționate de aplicarea unui regim strict de utilizare și economisire a mijloacelor statului.

Nevoit să depășească din mers dificultățile cauzate de achitarea în termen a angajamentelor față de pensionari și salariații bugetari, sistemul bugetar va fi supus concomitent reformelor structurale. În acest scop se vor determina prioritățile suportului financiar și se vor implementa:

- institutul trezorerial de gestiune a veniturilor și cheltuielilor statului;
- optimizarea cheltuielilor bugetare prin raționalizarea rețelei instituționale și prin stabilirea normelor și normativelor, inclusiv la consumul resurselor energetice, și contorizarea acestora;
- asigurarea transparenței institutului de achiziții publice și evitarea cheltuielilor exagerate și nejustificate;
- reducerea cheltuielilor pentru întreținerea administrației publice centrale și locale în condițiile reducerii ponderii administrative în dirijarea economiei;
- raționalizarea investițiilor capitale;
- renunțarea la practica acordării garanțiilor de stat agenților economici pentru obținerea creditelor;
- gestiunea eficientă a datoriei publice.

Optimizarea resurselor pentru finanțarea deficitului bugetar se va efectua prin intermediul atragerii mijloacelor financiare disponibile ale persoanelor fizice și juridice pe piața hârtiilor de valoare ale statului. În acest context va fi diversificat portofoliul plasării hârtiilor de valoare ale

statului, distribuindu-le atât investitorilor autohtoni, cât și celor străini. Se prevede dezvoltarea pieței secundare a hîrtilor de valoare și reducerea costurilor împrumuturilor.

Procesul de consolidare a pieței financiare va antrena în sfera sa de influență și piața externă, creînd astfel premise pentru libera concurență a investitorilor și atragerea capitalului străin și asigurînd credibilitatea financiară a țării.

Restructurarea sistemului fiscal are drept obiectiv:

- aprobarea și implementarea în 1997-1998 a Codului fiscal, care va asigura o politică echitabilă pentru toți contribuabilii, estimarea valorilor și bazei impozabile, trecerea la sistemul internațional de aplicare a taxelor indirecte la importuri și în sfera consumului, susținerea exportului;
- implementarea unor instrumente eficiente în administrarea fiscală prin intermediul următoarelor acțiuni:
- eficientizarea controlului asupra agenților economici în procesul de înregistrare, cu atribuirea unui cod fiscal fiecărui contribuabil;
- atribuirea codurilor fiscale persoanelor fizice care au venituri din prestarea serviciilor (lucrărilor) sau care sînt datori să plătească impozite la buget;
- stabilirea prin lege a modalităților de aplicare a impozitelor indirecte (TVA și accizelor), conforme cu practica mondială, evitînd astfel în acest domeniu dubla impozitare;
- elaborarea și prezentarea propunerilor de revizuire și perfecționare a legislației privind taxa pe valoarea adăugată, inclusiv procedurile administrative ce țin de aplicarea ei, și optimizarea urgentă a controlului vamal pe întreg teritoriul țării;
- implementarea unui sistem fiscal computerizat, care va îngloba codurile fiscale ale contribuabililor și va automatiza majoritatea operațiunilor fiscale, inclusiv gestiunea fondurilor guvernamentale și virarea impozitelor și rezervelor (datoriilor);
- perfecționarea Legii contabilității în scopul introducerii indicatorilor unici de strictă evidență pentru toți agenții economici și persoanele fizice ce practică activități de antreprenariat;
- stabilirea unui control riguros al importului de produse petroliere prin licențierea, pe bază de concurs, a agenților economici importatori;
- asigurarea cadrului favorabil pentru conlucrarea Ministerului Finanțelor cu persoanele oficiale ale Judecătoriei Economice, în scopul asigurării suportului juridic necesar, sporirii rolului organelor de resort și pronunțării în termen de către judecători a unor decizii eficiente în cauze fiscale, în special în cele vizînd sancțiunile față de contribuabili și sechestrarea bunurilor în contul achitării impozitelor datorate.

În anul 1997 se va accelera activitatea metodologică privind compatibilizarea evidenței noastre contabile cu standardele internaționale, avînd ca scop formarea unui sistem informațional cu date autentice, apt să estimeze corect veniturile supuse impunerii și să elaboreze prognoze de durată medie și de perspectivă.

În cadrul reformelor din domeniul financiar, acțiunile preconizate vor servi și ca pîrghii de consolidare a disciplinei financiare.

În scopul reducerii blocajului financiar și sporirii responsabilității pentru respectarea disciplinei financiare, acțiunile de restructurare urmează să fie orientate spre:

- onorarea necondiționată a plăților și angajamentelor, în primul rînd, față de salariați, pensionari și sectorul energetic;

- reducerea în termen de un an a tranzacțiilor barter, cu excepția celor cu produse perisabile;
- reducerea termenelor de repatriere a valutei;
- executarea forțată a plăților și a obligațiilor către creditori din contul mijloacelor circulante și fondurilor fixe ale agenților economici debitori;
- renunțarea totală la practica vicioasă de distribuire a resurselor financiare, materiale și energetice, incompatibilă cu principiile economiei de piață.

2.2. Reforma sferei sociale

În activitatea sa Guvernul va acorda prioritate soluționării problemelor de ordin social. În acest domeniu important, obiectivele și acțiunile de bază vor constitui:

- depășirea în cel mai scurt timp a crizei neachitării pensiilor și salariilor, concomitent cu asigurarea necondiționată a plăților curente, precum și stoparea creșterii decalajului în diferențierea socială a populației;
- adaptarea la condițiile economiei de piață a sistemului de asigurări și de protecție socială a cetățenilor în scopul asigurării acestora cu un minimum, garantat de stat, de locuri de muncă, indemnizații, compensații pentru riscuri sociale.

În acest context:

- va fi creată baza legislativă și normativă pentru trecerea consecventă la două tipuri de asigurări sociale: asigurarea generală obligatorie și facultativă (suplimentară);
- în sistemul de pensionare se va reforma sistemul de asigurări cu pensii de stat (sistemul public) și se vor crea fonduri autonome (nestatale) de pensii;
- vor fi create premisele respective ca, începând cu anul 1998, păturilor socialmente vulnerabile să li se acorde ajutor social în baza unor noi criterii și indicatori sociali ("minimumul de trai", "pragul sărăciei");
- se va perfecționa sistemul de evidență a veniturilor populației și de salarizare în sectorul public.

Vor fi întreprinse măsuri concrete pentru a asigura în anul 1997 promovarea mai consecventă și dinamică a reformelor în sectoarele de bază ale sferei sociale.

În învățământ se vor crea condiții organizaționale de punere în aplicare treptată a Legii învățământului, se va intensifica munca de trecere la standarde și scheme noi de pregătire a cadrelor, se vor definitiva termenele de instruire în instituțiile de învățământ tip colegiu și vor fi create condiții favorizante de trecere, începând cu anul de învățământ 1997-1998, la un nou sistem de pregătire a cadrelor în instituțiile învățământului secundar profesional. Se prevede revizuirea mecanismului de plasare în câmpul muncii a tinerilor specialiști și aprecierea potențialului de cadre necesare în condițiile noi de activitate a economiei naționale.

Se vor întreprinde măsuri în vederea asigurării funcționării instituțiilor de învățământ.

În 1997, cu susținerea financiară a Băncii Mondiale, care ne-a acordat suma de 16,8 mln. dolari S.U.A., va începe prima etapă de realizare a proiectului de dezvoltare a învățământului primar și gimnazial, creîndu-se fondul extrabugetar pentru manuale și se va elabora și pune în aplicare modul de arendă a manualelor.

Vor fi înaintate propuneri în domeniul restructurizării științei și nominalizate prioritățile care se vor bucura de sprijinul statului.

Se preconizează consolidarea cadrului juridic de asigurare a drepturilor sociale, economice și politice ale tineretului și va fi asigurată conlucrarea cu organismele nonguvernamentale privind soluționarea problemelor tineretului. Vor fi adoptate măsuri de dezvoltare a sportului în masă, asigurându-se participarea republicii la competițiile internaționale.

În domeniul ocrotirii sănătății va fi elaborată Concepția și va fi creat cadrul juridic și normativ respectiv, necesar pentru trecerea, începând cu anul 1997, la sistemul asigurărilor de sănătate, se vor elabora, la scară națională, normativele privind asigurarea ramurii cu instituții, cadre, resurse materiale și financiare pe cap de locuitor, va fi adoptată concepția reformelor ramurale, inclusiv asistența medicală primară, fapt ce va permite reeșalonarea asistenței medicale pe etape, sectoare și tipuri de instituții la un nivel mai înalt.

În domeniul culturii se vor întreprinde măsuri pentru menținerea și dezvoltarea patrimoniului de valoare și a tradițiilor naționale culturale ale statului, afirmarea culturii naționale pe arena mondială. Concomitent, se prevede reorganizarea structurii (rețelei) și perfecționarea formelor de activitate ale instituțiilor de cultură și artă.

O atenție deosebită se va acorda optimizării cheltuielilor bugetare prin crearea sectoarelor alternative (de stat și private), diversificarea și extinderea serviciilor cu plată, inclusiv în cadrul instituțiilor de stat, raționalizarea structurii și funcțiilor instituțiilor sociale.

Pentru menținerea activității infrastructurii sociale, îndeosebi la sate, va fi creat Fondul republican de investiții sociale.

Va fi elaborat și adoptat un set de programe și concepții naționale de importanță strategică, printre care:

- Programul de stat de reformare a sferei sociale;
- Programul național de dezvoltare a învățământului pentru anii 1997-2005;
- Programul național de combatere a sărăciei;
- Concepția științifică a Programului de stat în domeniul utilizării forței de muncă pentru anii 1998-2000.

Guvernul va sprijini parteneriatul social, va prezenta periodic în fața poporului dări de seamă asupra activității sale și în comun cu Federația Generală a Sindicatelor și organizațiile patronatului va elabora concepția dialogului de parteneriat social.

2.3. Politica industrială și restructurarea întreprinderilor

Guvernul, reieșind din importanța industriei pentru economia națională, va promova o politică de refacere a acestui complex, înfătuind o serie de acțiuni coordonate vizînd activitatea juridică, financiară, investițională și organizatorică întru realizarea Concepției politicii industriale a Republicii Moldova pe anii 1996-2000, aprobată de Guvern.

Obiectivul strategic al politicii industriale îl constituie relansarea industriei și ieșirea ei cât mai rapidă din depresiune, în condițiile menținerii potențialului tehnico-științific, restructurării întreprinderilor și adaptării lor la economia de piață, atenuării consecințelor sociale declanșate de reformele structurale.

Guvernul consideră că direcțiile și ramurile prioritare, deosebit de importante pentru relansarea industriei, sînt, în primul rînd, cele orientate spre utilizarea maximă a materialelor și resurselor

de muncă indigene (industria alimentară, industria materialelor de construcție), precum și ramurile cu tehnologii avansate și cu un volum mare de muncă din industria de prelucrare (radioelectronică și construcția de aparate, constructoare de mașini pentru complexul agroindustrial, reconversiunea pentru producerea mijloacelor de telecomunicații, sistemelor de recuperare a energiei și contoarelor de energie, tehnicii și aparatelor medicale, industria farmaceutică, ușoară).

Guvernul va realiza politica industrială:

- prin metode și pîrghii economice și, în primul rînd, prin perfecționarea politicii fiscale, creditar-monetare și investiționale, care va asigura transvazarea și concentrarea resurselor financiare în ramurile prioritare, adoptarea noului Cod fiscal, restructurarea întreprinderilor, susținerea antreprenoriatului, stimularea investitorilor străini și promovarea exportului;
- prin măsuri organizatorice, care prevăd elaborarea și realizarea programelor ramurale și de stat cu destinație specială, trecerea la noi forme organizațional-juridice de gospodărire: grupuri industrial-financiare, holdinguri, asociații ale societăților pe acțiuni, întreprinderi mixte, societăți tehnico-științifice.

O nouă direcție primordială în relansarea industriei o va constitui crearea zonelor antreprenoriatului liber și parcurilor industriale (inovaționale).

Problema-cheie în industrie este realizarea unui complex de măsuri în vederea restructurării întreprinderilor.

Pentru perioada imediată de activitate a Guvernului se prevede:

- elaborarea și realizarea planurilor de restructurare a majorității întreprinderilor viabile, restructurare pe care acestea o vor efectua de sine stătător, cu concursul consultațiilor Agenției ARIA sau prin încheierea acordurilor-memorandum cu Consiliul creditorilor;
- lichidarea pe cale administrativă a întreprinderilor de stat neviabile și a întreprinderilor cu capital prioritar de stat;
- antrenarea băncilor în finanțarea întreprinderilor care se restructurează prin distribuirea creditelor de lungă durată;
- utilizarea mai largă a posibilităților consiliului creditorilor prin verificarea sistematică a întreprinderilor ce nu îndeplinesc condițiile acordului-memorandum, declanșarea procesului de faliment, desemnarea unei conduceri din afară și îndeplinirea, de comun acord cu judecătoria economică de circumscripție, a altor proceduri prevăzute de Legea cu privire la faliment;
- repartizarea celei mai mari părți din mijloacele încasate prin canalele asistenței tehnice pentru restructurarea întreprinderilor și extinderea activității Agenției ARIA și Agenției pentru restructurarea agriculturii;
- folosirea pentru restructurarea întreprinderilor a cel puțin jumătate din mijloacele încasate în urma privatizării (a se prevedea în Legea bugetului de stat pe anul 1997);
- antrenarea investitorilor în restructurarea întreprinderilor prin extinderea privatizării conform unor proiecte investiționale;
- transmiterea în arendă și vânzarea capacităților de producție temporar neutilizate, cu achitarea în rate, și comercializarea valorilor materiale excesive;
- finalizarea procesului de acționare și fondare a întreprinderilor mixte în baza întreprinderilor Moldovei amplasate pe teritoriul Federației Ruse, soluționarea problemei privind dreptul de proprietate asupra obiectelor Republicii Moldova amplasate în Ucraina.

Reieșind din obiectivele politicii industriale, vor fi elaborate următoarele programe cu destinație specială:

- Programul de reconversiune a producției întreprinderilor complexului radioelectronic;
- Programul de producere a tehnicii pentru sectorul agroindustrial;
- Programul de producere a pompelor electrice;
- Programul de producere a sistemelor de telecomunicații;
- Programul de producere a aparatajului medical și a preparatelor farmaceutice;
- Programul de fabricare a producției în baza materiei prime indigene (vinicolă, conservelor, zahărului, tutunului, uleiurilor și grăsimilor, materialelor de construcție).

În domeniul utilizării forței de muncă se va produce o reorientare spre întreprinderile mijlocii și mici, create pe baza activelor (încăperilor, utilajelor) și a personalului fostelor întreprinderi de stat în procesul privatizării, divizării sau lichidării lor. Concomitent, va fi optimizat sistemul de pregătire, reciclare și recalificare a personalului.

Guvernul va susține în mod prioritar întreprinderile a căror producție este orientată spre export, aceasta fiind una din direcțiile principale ale restructurării și ridicării nivelului producției industriale. Vor fi elaborate programe de susținere a exportului și încheiate acorduri de colaborare în domeniul industriei cu țările C.S.I. și din Occident.

2.4. Demonopolizarea și restructurarea complexului energetic și telecomunicațiilor

Luând în considerare faptul că problema energetică este una din cele mai actuale și mai acute, Guvernul va acorda o atenție deosebită asigurării economiei naționale și a populației cu energie. Se vor trasa și realiza măsuri pentru transpunerea în viață a concepțiilor strategiei energetice, elaborate în baza principiilor economiei de piață și, în primul rând, pentru demonopolizarea și restructurarea complexului energetic.

În acest scop se va elabora și adopta cadrul legislativ și normativ pentru realizarea restructurării sectorului energetic, demonopolizarea și descentralizarea sistemului energetic și instituirea societăților pe acțiuni.

Se va proceda la optimizarea instituțională a sistemului de aprovizionare cu gaze și realizarea tranșei a doua de privatizare a rețelelor de distribuție a gazelor ale Societății pe Acțiuni Concernul "Moldova-Gaz" și a obiectelor de aprovizionare cu produse petroliere și combustibil solid ale S.A. "Tirex Petrol".

În scopul licențierii activităților în domeniul energetic, reglementării coordonate a tarifelor la energie, controlului economic și altele, se va institui Agenția Republicană pentru Reglementări în Energetică.

Având în vedere starea financiară precară, datoriile creditoare și debitoare enorme, se va elabora mecanismul de asanare financiară a sectorului energetic, care va include experiența Băncii Mondiale, a țărilor străine ce au trecut deja etapa de tranziție la economia de piață, vor fi elaborate tarifele la energia electrică și termică, care vor acoperi cheltuielile reale ale complexului energetic.

Vor fi susținute în continuare lucrările privind realizarea programelor de gazificare a localităților din republică, de contorizare a consumatorilor de gaze naturale, energie electrică și termică, apă.

Vor continua lucrările de explorări și prospecțiuni ale zăcămintelor de țiței și gaze din sudul republicii.

Guvernul, prin Comanda de stat, va susține lucrările de cercetări științifice și elaborări tehnice în domeniul energetic, în primul rând, cele îndreptate spre conservarea energiei, majorarea eficacității energetice, diversificarea surselor de energie, utilizarea surselor renovabile de energie etc.

În scopul majorării ritmurilor de dezvoltare a telecomunicațiilor, implementării serviciilor noi și ridicării calității serviciilor prestate, va fi realizat "Proiectul individual de privatizare a întreprinderii de stat "Moldtelecom".

2.5. Reforma agrară

În conformitate cu Concepția dezvoltării complexului agroindustrial pînă în anul 2000, politica agrară a statului va fi orientată spre îmbunătățirea asigurării populației cu produse alimentare, sporirea exportului, formarea unei noi structuri a producției, ținînd cont de necesitățile pieței interne și externe.

În scopul continuării și urgentării reformei agrare, Guvernul în activitatea sa va asigura modificarea unor legi și hotărîri ale Parlamentului Republicii Moldova, unor acte normative ale Guvernului în scopul aprofundării privatizării, urgentării restructurării și ajustării complexului agroindustrial la condițiile de piață. Vor fi elaborate legile: "Cu privire la prețul normativ al pămîntului", "Cu privire la gospodăria țărănească și asociația gospodăriilor țărănești".

Vor fi dezvoltate în continuare procesele de creare a unui sector agricol alimentar privat, bazat pe economia de piață. Aceste eforturi vor include:

- crearea unui regim al prețurilor de piață în agricultură;
- progresul în demonopolizarea furnizării mijloacelor de producere și în asigurarea cu grîne;
- încheierea primei etape a privatizării sectorului agroindustrial și începutul creării pieței funciare;
- accelerarea procesului reformei funciare și de restructurare a gospodăriilor. Va fi finalizată restructurarea a 400 de gospodării agricole mari în baza privatizării totale a pămîntului;
- asigurarea competitivității pe scară internațională a tehnologiilor de prelucrare a produselor agricole și a unei aprovizionări eficiente a agriculturii cu mijloace de producere;
- urgentarea elaborării sistemului cadastrului național, înregistrarea proprietății imobiliare, inclusiv a pămîntului, precum și acordarea titlurilor de proprietate;
- efectuarea reviziei și perfecționarea procedurilor de retragere din gospodăriile colective și înregistrarea gospodăriilor private nou-create (simplificarea procedurilor, stabilirea de termene rezonabile, a modului de apel etc.);
- expertiza proiectelor-pilot de restructurare și pregătire a îndrumărilor practice pentru propagarea experienței, precum și a unui program ce ar cuprinde întreaga țară;
- facilitatea demarării lucrărilor Agenției pentru restructurarea agriculturii;
- crearea cadrului juridic și instituțional pentru înregistrarea pămîntului și organizarea tranzacțiilor funciare;

- elaborarea recomandărilor privind modalitățile de utilizare a cotelor de teren echivalente și valorice din gospodăriile agricole supuse privatizării și reorganizării;
- instituirea în centru și pe teren a serviciilor de reglementare a regimului proprietății funciare și utilizării cotelor valorice;
- continuarea activității de pregătire a întreprinderilor agricole ce pot beneficia de încheierea acordului-memorandum cu Consiliul creditorilor;
- finalizarea soluționării litigiilor funciare;
- elaborarea în noul Cod civil a unui cadru legislativ pentru piața funciară.

2.6. Relațiile economice externe și sprijinul exportului

Reieșind din situația creată în domeniul comerțului exterior, este necesară reducerea deficitului balanței comerciale și menținerea, în perspectivă, a unui echilibru dinamic al fluxurilor de schimb de mărfuri, care va spori influența comerțului exterior asupra creșterii rezervelor valutare ale țării ca principala sursă de finanțare externă.

În acest scop Guvernul Republicii Moldova consideră necesar de a întreprinde următoarele măsuri:

- elaborarea unor programe de dezvoltare care să includă și măsuri pe termen mediu și lung pentru integrarea agenților economici din republică atât pe piața Comunității Europene, cât și pe alte piețe;
- elaborarea unor măsuri, în special, netarifare (veterinare, fitosanitare), de protejare a pieței interne de produse alimentare, de animale vii și produse ale regnului animal;
- urgentarea adoptării cadrului legal (Legea privind protejarea producătorilor naționali și a pieței interne a Republicii Moldova de concurența neloială) și creării cadrului instituțional cu privire la antidumping;
- supravegherea statistică a importurilor unor produse, care ar putea crea dificultăți producătorilor naționali, prin prețurile dumping sau cantitățile importate;
- dezvoltarea sistemului de sprijinire a exportului prin aplicarea instrumentelor financiar-bancare;
- crearea cadrului instituțional de promovare a exportului;
- colaborarea cu ministerele ramurale și producătorii naționali în vederea valorificării informațiilor conjuncturale favorabile și orientării exporturilor cu preponderență către zonele geografice unde poate fi asigurată o eficiență cât mai ridicată a acestora;
- elaborarea și argumentarea unor propuneri referitoare la măsurile de politică comercială pentru importul unor categorii de mărfuri în republică etc.

Reieșind din faptul că ponderea comerțului în cadrul C.S.I. rămîne a fi dominantă, Guvernul va întreprinde următoarele măsuri:

- aprobarea și punerea în aplicare a Programului promovării exporturilor, în scopul menținerii pieței C.S.I.;
- aprofundarea și diversificarea sistemului acordurilor economico-comerciale la nivel de republici, regiuni etc., în scopul stabilirii unor relații directe și permanente;
- implicarea mai eficientă și chibzuită a unităților de producere din țările C.S.I., ce sînt proprietate a Moldovei;
- formarea și dezvoltarea unei rețele integrale de case de comerț comune, pentru susținerea avantajoasă a relațiilor comerciale bilaterale și promovarea exporturilor moldave;
- ranforsarea și aducerea la un nivel calitativ nou, cu susținerea centrelor internaționale de comerț, a relațiilor directe de colaborare dintre agenții economici în cadrul C.S.I.;

- dezvoltarea instituției reprezentanților economici și comerciali în țările C.S.I.

Ținând cont de faptul că problemele și sarcinile actuale și de perspectivă în dezvoltarea relațiilor externe, ce stau în fața Guvernului sînt extrem de complexe și multilaterale, fiind influențate în egală măsură de procesele politico-economice interne și regionale atît în spațiul C.S.I., cît și sub aspect internațional mai larg, este deosebit de importantă dezvoltarea multilaterală a relațiilor cu diverse organizații și obținerea aranjamentelor comercial-economice mondiale și europene.

Guvernul Republicii Moldova își va direcționa activitatea pentru pregătirea procedurii de negociere a unui acord de comerț liber cu Uniunea Europeană, aderarea la Uniunea de Cooperare în Europa de Sud-Est, Organizația Mondială a Comerțului (O.M.C.), stabilirea unui cadru nou de colaborare cu statele membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică.

Efectele ce pot fi obținute în cadrul colaborării cu organismele economice sus-menționate pot fi amplificate și de o colaborare mai prielnică cu organismele financiare internaționale - Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare.

2.7 Sporirea fluxului de investiții. Lucrările publice

O direcție prioritară a activității Guvernului în promovarea reformelor economice rămîne problema extinderii resurselor investiționale interne și externe, ca mijloc de modernizare a capacităților de producere.

Relansarea economiei se efectuează în condițiile lipsei de acumulări la agenții economici autohtoni și în buget, destinate procesului investițional, și a unor posibilități limitate de alocări de investiții de la bugetul de stat.

În această situație investițiile străine devin principalul mijloc de restructurare a întreprinderilor existente, de implementare a tehnologiilor noi, sporire a exportului de mărfuri și de saturare a pieței interne.

Cea mai mare parte a intrărilor de capital străin în economia țării revine resurselor creditare primite de Guvern, oferite de Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, Uniunea Europeană, guvernele statelor donatoare etc.

În pofida situației grave, este necesar de a trece la o reorientare a utilizării resurselor creditare, și anume, la finanțarea unor proiecte investiționale în ramurile prioritare ale economiei. Se vor extinde volumele de resurse financiare destinate susținerii dezvoltării sectorului privat. Actualmente sînt deschise linii de creditare a sectorului privat, finanțate din creditele acordate de Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare în valoare de 35 mln. dolari S.U.A. (pentru sporirea capacității sectorului bancar de a furniza resurse financiare sectorului privat și asistarea întreprinderilor particulare), de Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) în valoare de 20 mln. dolari S.U.A. (Banca Comercială "Moldova-Agroindbanc" S.A. - pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare a businessului mic și mijlociu în sectorul privat agrar) și de 4,25 mln. dolari S.U.A. ("Victoriabanc" S.A. - pentru creditarea businessului mic și mijlociu privat). Guvernul s-a oferit ca garant pentru creditele acordate de BERD în vederea promovării exportului vinurilor moldovenești (30 mln. dolari S.U.A., inclusiv: construcția fabricii de sticlă din Chișinău; reconstrucția a 9 fabrici de vin din republică; marketingul și promovarea vinurilor Moldovei pe piața externă), în vederea utilizării eficiente a energiei (23,8 mln. dolari S.U.A. - pentru producerea căldurii și reducerea pierderilor de căldură în sistemele centrale, 18,6 mln. ECU - S.A. "Termocom" pentru implementarea Proiectului majorării eficienței sistemului de termoficare a municipiului Chișinău). Însă posibilitățile Guvernului de garantare a creditelor

investiționale sînt limitate, de aceea fluxul principal de investiții străine în continuare va reveni investițiilor private directe, fără garanția Guvernului.

Guvernul va continua să orienteze majoritatea creditelor acordate de BERD spre modernizarea infrastructurii. În proces de implementare se află proiectul finanțat parțial de BERD privind reabilitarea drumurilor (28,6 mln. dolari S.U.A. - modernizarea principalelor rute internaționale existente în Moldova, circa 238 km), împrumutul pentru ajustări structurale SAL-II, destinat susținerii reformelor structurale în cele patru domenii de bază ale economiei republicii: agricultura, energetica, protecția socială și dezvoltarea sectorului privat (aproximativ 50 mln. dolari S.U.A.); primul Proiect investițional pentru cadastru, care are ca scop finalizarea și administrarea cadastrului în regiunile urbane, înregistrarea pămîntului în regiunile rurale și inițierea cadastrului fiscal; Proiectul II agricol, destinat susținerii fermierilor în sectorul agrar; crearea unui Fond de investiții sociale pentru finanțarea infrastructurii în raioanele rurale ale republicii, și în comun cu BERD proiecte privind reconstrucția Aeroportului Chișinău (7 mln. dolari S.U.A.) și de ameliorare a situației de aprovizionare cu apă potabilă a municipiului Chișinău (26 mln. dolari S.U.A.).

Se va intensifica colaborarea cu Corporația Financiară Internațională în cadrul proiectului de creditare a Societății pe Acțiuni "Incon", destinat majorării capitalului circulant și fix, întăririi bazelor de materii prime, și în cadrul proiectului de creare a Corporației Vinicole "Nuco", care pe lângă promovarea exportului de vinuri se va ocupa cu crearea posibilităților de creditare atît a roadei, cît și a plantării de noi suprafețe.

La finalizarea negocierilor cu Guvernul Greciei, se va asigura transformarea creditului inițial destinat promovării exportului într-un credit investițional. De asemenea, se vor purta negocieri și cu alte state care utilizează forme externe de susținere investițională.

Vor fi întreprinse măsuri de promovare a imaginii țării și de perfecționare a climatului investițional. Astfel, în luna aprilie curent, în cooperare cu organisme internaționale acreditate în Moldova, vor fi organizate simpozioane sub genericul "Posibilități de business și investiții în Republica Moldova" la Tel Aviv și Helsinki.

În activitatea sa Guvernul va susține inițiative continue, menite să stimuleze interesul investitorilor străini față de țara noastră, va întreprinde măsuri de ordin instituțional ce vor facilita evident activitatea pe teren a partenerilor străini.

Procesul de privatizare, ce a condus la apariția unui număr mare de proprietari mici, va fi îndreptat în albia cooperării lor și formării unor conglomerate de talie medie și mare, care prezintă un interes mai bine pronunțat pentru investitorii străini.

Politica Guvernului în domeniul amenajării teritoriului, lucrărilor publice și sferei locative va fi determinată de importanța socială deosebită a acestui domeniu. Acțiunile Guvernului vor fi îndreptate spre soluționarea următoarelor probleme prioritare:

- reformarea organizatorică și economică se va manifesta prin: crearea condițiilor pentru intensificarea activității investiționale, avînd în vedere punerea în aplicare a sistemului nou de investire în construcție, folosind licitațiile și concursurile; modificarea politicii statului de creditare, fiscale și de amortizare în direcția stimulării economice a participanților potențiali la procesul investițional; activizarea atragerii de către stat a investițiilor străine, precum și a mijloacelor populației prin intermediul hîrtilor de valoare, creditelor ipotecare, mijloacelor diferitelor fonduri extrabugetare, în primul rînd pentru construcția locativă;

- soluționarea problemei reducerii volumelor construcțiilor nefinalizate;
- crearea premiselor legislative, organizatorice și metodologice pentru dezvoltarea durabilă a rețelei naționale de localități în baza unui sistem complex de planificare urbană;
- proiectarea și construcția obiectelor concrete, cu o conformare mai deplină în funcție de condițiile climaterice;
- perfecționarea soluțiilor arhitectural-volumetrice ale clădirilor;
- producerea și utilizarea materialelor de construcție;
- controlul și reglementarea de stat privind disciplina urbanistică și calitatea construcțiilor; stoparea tendințelor negative din ultimii ani de încălcare în masă a disciplinei urbanistice de către agenții economici și serviciile administrației publice locale;
- implementarea sistemului de certificare a produselor, proceselor și serviciilor.

În conformitate cu Concepția Națională Locativă, statul va acorda posibilități cetățenilor să-și satisfacă necesitățile în locuințe, asumându-și datoria de a asigura cu locuințe doar anumite categorii ale populației, puțin asigurate și socialmente vulnerabile, iar altor categorii de populație le va crea condiții și un acces liber la construcția și procurarea locuințelor, formînd cadrul legislativ pentru funcționarea pieței de locuințe în republică.

Guvernul va acorda o atenție deosebită îmbunătățirii aprovizionării populației cu apă potabilă. În acest scop va fi elaborat programul de stat "Apă potabilă".

2.8. Privatizarea și gestionarea patrimoniului statului

Sarcina principală a Guvernului în sfera privatizării în perioada apropiată constă în accelerarea privatizării contra bani, într-o îmbinare mai strînsă a privatizării cu soluționarea problemelor economice - dezvoltarea pieței de imobil și pieței hîrtilor de valoare, restructurarea întreprinderilor privatizate, atragerea investițiilor străine, reducerea cheltuielilor de stat pentru dirijarea economiei.

Conform Programului de privatizare pentru anii 1997-1998, se preconizează:

- elaborarea și folosirea metodelor noi de privatizare a obiectelor care stimulează investitorii mari, precum și a metodelor ce acordă facilități, pentru participare la privatizare a cetățenilor Republicii Moldova cu diferite venituri;
- dezvoltarea în republică a pieței de imobil pe calea privatizării terenurilor, ocupate de obiectele privatizate sau supuse privatizării, precum și introducerea sistemelor moderne de înregistrare a dreptului de proprietate asupra terenurilor și altor obiecte de imobil;
- dezvoltarea pieței de capital pe calea folosirii posibilităților bursei de valori;
- extinderea sferei de privatizare asupra întreprinderilor din infrastructură (complexul energetic, de combustibil, transporturi, telecomunicații, gospodăria comunală);
- elaborarea și folosirea unei metodologii noi de determinare a valorii obiectului patrimoniului de stat, stabilirea prețului inițial de vînzare a obiectelor și acțiunilor;
- crearea bazei instituționale și legislative cu privire la apărarea dreptului de proprietar, inclusiv al acționarilor;
- atragerea mai activă a investitorilor locali și străini la privatizarea întreprinderilor și restructurarea lor pe calea coordonării metodelor de privatizare cu necesitățile de restructurare a obiectelor privatizate;
- accelerarea desfășurării în agricultură a privatizării și reorganizării întreprinderilor, cu aplicarea, în particular, a modelului din raionul Nisporeni;
- finalizarea repartizării pămîntului și bunurilor din agricultură cetățenilor care dispun de dreptul corespunzător și eliberarea titlurilor cu drept de proprietate.

2.9. Susținerea antreprenoriatului

Guvernul va asigura realizarea măsurilor suplimentare referitor la susținerea de către stat a antreprenoriatului, cu scopul de a majora contribuția sectorului particular la dezvoltarea economiei naționale și soluționarea problemelor sociale - sporirea numărului celor angajați și majorarea veniturilor populației.

În aceste scopuri se va efectua:

- reevaluarea Programului de stat întru susținerea antreprenoriatului și micului business, ținând cont de schimbarea condițiilor și reorganizarea fondului respectiv în Agenție națională pentru dezvoltarea antreprenoriatului;
- intensificarea susținerii financiare a micului business cu profil de producere;
- asigurarea transmiterii utilajului tehnologic și unităților de transport întreprinderilor mici în bază de leasing în procesul de reorganizare și restructurare a întreprinderilor cu participarea statului;
- reglementarea stabilirii relațiilor oficiale directe cu parteneri străini prin intermediul Agenției de atragere a investițiilor străine și Camerei de Industrie și Comerț;
- luarea de noi măsuri întru apărarea personalității și proprietății în domeniul antreprenoriatului.

În scopul susținerii de către stat a procesului pregătirii și perfecționării cadrelor în domeniul antreprenoriatului, vor fi introduse modificări în sistemul de învățământ (secundar, profesional, superior), în baza instituțiilor secundar-profesionale vor fi create instituții de învățământ tip colegiu pentru instruirea specialiștilor în domeniul businessului mic, vor fi operate modificări în programele de studii și se va asigura editarea manualelor și materialelor didactice respective.

2.10. Dezvoltarea pieței valorilor mobiliare

Pentru dezvoltarea pieței valorilor mobiliare se prevede:

- perfecționarea bazei legislativ-normative a pieței valorilor mobiliare;
- determinarea în calitate de obiectiv prim a factorului juridic menit să reglementeze piața de valori - protecția drepturilor investitorilor și acționarilor;
- formarea unor organisme de autoreglare la piața de valori, împuternicite cu drepturi și responsabilități juridic stabilite;
- maximizarea lichidității valorilor mobiliare, inclusiv prin perfecționarea sistemului de clearing și a asigurării corectitudinii tranzacțiilor;
- perfecționarea infrastructurii pieței de valori și realizarea concepției "Depozitarul central";
- implementarea sistemului de tranzacții la Bursa de Valori a Moldovei cu hârtiile de valoare emise de stat, bănci etc.;
- crearea și asigurarea funcționării efective a mecanismelor de atragere a investițiilor în sectorul privat al economiei și, în primul rând, în întreprinderile privatizate, stimularea emisiilor suplimentare ale hârtiilor de valoare de către societățile pe acțiuni;
- promovarea structurilor investiționale, a fondurilor de investiții și a companiilor fiduciare în contextul asigurării intereselor acționarilor - foști deținători de bunuri patrimoniale, reorganizarea lor;
- crearea unui sistem de informatizare a acționarilor și investitorilor. Exercițarea controlului și aplicarea măsurilor de competență în vederea respectării drepturilor de

către emitenți și participanți profesioniști la piața hîrtilor de valoare. Crearea structurilor juridice independente - Centrul informațional al pieței de valori mobiliare și Centrul de instruire, perfecționare și reciclare a cadrelor profesioniste-participante la piața valorilor mobiliare;

- susținerea prioritară, inclusiv fiscală, a investițiilor de portofoliu;
- încadrarea pieței valorilor mobiliare a Moldovei în piața financiară mondială prin favorizarea lansării în circulație pe piața internațională de capital a titlurilor de valoare moldovenești, conlucrarea cu structurile investiționale internaționale;
- crearea unui sistem de asigurare a investițiilor pe piața de valori mobiliare;
- elaborarea și publicarea unui sistem de indici (inclusiv ai bursei) pentru analiza generală a economiei naționale sau a unor ramuri ale ei în contextul tranzacțiilor cu valorile mobiliare;
- intensificarea supravegherii și controlului asupra pieței de valori, ca sistem de măsuri operative și eficiente pentru a stopa încălcările sau devierile de la legislație;
- implementarea și asigurarea mecanismului administrării corporative a societăților pe acțiuni.

În dezvoltarea pieței financiare va fi stimulat procesul consolidării pieței hîrtilor de valoare, băncilor ipotecare, asociațiilor de susținere financiară reciprocă a antreprenorilor mici (în special în agricultură), a băncilor și societăților de asigurare cooperatistă. Va fi dezvoltată în continuare infrastructura respectivă și organizată funcționarea eficientă a pieței valorilor mobiliare.

2.11 Problemele regionale. Resursele naturale și protecția mediului ambiant

Guvernul, ținînd cont de faptul că bogăția economică a țării depinde de bogăția teritoriilor, zonelor și unităților ei administrativ-teritoriale, se va strădui să ridice sistematic rolul și responsabilitatea organelor administrației publice locale în soluționarea problemelor economice și sociale. Pași importanți în această direcție trebuie să devină:

- aprobarea Concepției politicii administrativ-teritoriale. Concomitent, o problemă importantă constituie argumentarea împărțirii administrativ-teritoriale a Republicii Moldova, ținîndu-se cont de perspectivele dezvoltării centrelor industriale și a orașelor mici, specializarea unităților de producție în sectorul agrar, crearea infrastructurii dezvoltării sferei de producție și sociale;
- perfecționarea relațiilor reciproce dintre bugetul de stat și bugetele locale;
- atribuirea responsabilității pentru soluționarea la timp a problemelor sociale acute organelor administrației publice locale.

În calitate de probleme regionale de primă importanță Guvernul consideră următoarele:

- obținerea restabilirii unității social-economice a teritoriului republicii în baza negocierilor cu Transnistria. Este deosebit de important de a soluționa această problemă prin activitatea financiar-bugetară, în colaborarea economică a întreprinderilor, pronosticarea dezvoltării teritoriului și în domeniul statisticii;
- acordarea de ajutor din partea statului regiunii din sudul republicii cu scopul reducerii disproporțiilor existente în dezvoltarea social-economică;
- elaborarea Planului general de dezvoltare în complex a municipiului Chișinău și a zonei lui suburbane.

Ținînd cont de necesitatea creării premiselor favorabile pentru dezvoltarea durabilă și asigurarea dreptului constituțional al cetățenilor Republicii Moldova la un mod sănătos de viață, Guvernul

va asigura respectarea normelor ecologice în procesul reformei economice și va pune baza unei strategii și politici eficiente de utilizare a resurselor naturale.

Vor fi întreprinse măsuri de micșorare a impactului diferitelor activități asupra mediului înconjurător, va spori eficiența controlului ecologic de stat.

Se preconizează reformarea sistemului de administrare a resurselor naturale în scopul consolidării rolului statului în acest domeniu, va fi elaborată Concepția de utilizare și protecție a resurselor naturale.

Se prevede evaluarea economică a potențialului resurselor naturale și operarea unor modificări în sistemul impozitar în scopul stimulării folosirii raționale a acestora și protecției mediului.

Se implementează principiul "cine poluează - plătește", răspunderea pentru protecția mediului se descentralizează și se pune pe seama agenților economici.

2.12. Activitatea în domeniul politicii externe

Strategia și orientările principale ale politicii externe a Republicii Moldova - stat suveran, independent și neutru - vor rămâne neschimbate. Accentul în realizarea acțiunilor concrete pe plan extern va fi pus pe caracterul lor pragmatic și realist.

Pornind de la prevederile Constituției și Concepției politicii externe a Republicii Moldova, Guvernul va activa în direcția creării condițiilor externe favorabile consolidării independenței și suveranității statului, asigurării integrității teritoriale și afirmării țării în calitate de factor de stabilitate pe plan regional.

Luând în considerare particularitățile dezvoltării istorice și situația geopolitică a Republicii Moldova, sînt considerate drept prioritare relațiile cu țările vecine România și Ucraina, precum și cu unul din partenerii noștri strategici - Rusia. Vor fi întreprinse măsuri concrete în vederea consolidării cadrului juridic al relațiilor cu aceste țări. O atenție deosebită se va acorda colaborării mai active cu statele puternic industrializate - S.U.A., Canada, Franța, Germania, Marea Britanie, Italia, Olanda și Japonia, ținînd cont de ponderea lor în dezvoltarea economiei mondiale și sprijinul pe care îl acordă țării noastre la consolidarea proceselor de democratizare și reformare a economiei.

O altă direcție importantă va fi dezvoltarea relațiilor cu țările Europei Centrale și de Est, țările baltice și scandinave, avînd în vedere că experiența lor în edificarea statului de drept, tranziția la economia de piață și integrarea în structurile internaționale prezintă un interes deosebit pentru țara noastră. De asemenea, se vor intensifica în continuare relațiile cu țările membre ale Comunității Statelor Independente în vederea depășirii crizei social-economice, dezvoltării legăturilor economice și comerciale pe baza principiilor de egalitate și avantaj reciproc. În raporturile cu țările Asiei, Africii și Americii Latine va fi extinsă colaborarea bazată pe principiile avantajului economic și pragmatismului politic, în primul rînd cu China, Turcia, Israel, Kuwait, Emiratele Arabe Unite, Egipt, Coreea de Sud, Argentina, Chile, Mexic, Brazilia etc.

În scopul accelerării procesului de integrare plenară și activă în structurile internaționale, vor fi intensificate relațiile cu Organizația Națiunilor Unite, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Consiliul Europei.

De asemenea, se vor depune eforturi în vederea extinderii relațiilor economice în cadrul Comunității Statelor Independente, Uniunii Economice a bazinului Mării Negre, Inițiativei Central-Europene, Inițiativei de cooperare în Europa de Sud-Est, Spațiului de liber schimb în Europa Centrală, Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Organizației Mondiale de Comerț, agențiilor și instituțiilor specializate ale O.N.U., Cooperării în bazinul Dunării etc.

Republica Moldova va tinde să folosească experiența și resursele acestora și ale altor organizații internaționale, regionale și subregionale pentru dezvoltarea sa economică și socială.

Conform Concepției neutralității permanente, care este în curs de elaborare și va fi prezentată Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare, se vor întreprinde acțiuni în vederea obținerii acordului din partea unor țări de a deveni state-garant și recunoașterii neutralității Republicii Moldova în cadrul principalelor organizații internaționale. Cooperarea cu Alianța Nord-Atlantică se va desfășura în conformitate cu Planul individual din cadrul Parteneriatului pentru Pace.

În scopul păstrării și îmbogățirii patrimoniului cultural și spiritual național, dezvoltării relațiilor dintre instituțiile științifice și de învățământ din țară și centrele respective de peste hotare, va fi dinamizată prezența Republicii Moldova în viața spirituală a comunității internaționale, fiind intensificate contactele cu UNESCO, Uniunea Latină, Mișcarea Francofonă etc.

Se vor lua măsuri în vederea perfecționării mecanismului de promovare a politicii externe prin intensificarea rolului coordonator al Ministerului Afacerilor Externe, în special în ceea ce privește elaborarea, încheierea și realizarea acordurilor bilaterale, constituirea unui Fond național de susținere a diplomației Republicii Moldova. Se va consolida cadrul juridic al activității Ministerului Afacerilor Externe prin adoptarea unor acte legislative, în primul rând, cu privire la serviciul diplomatic și consular, serviciul Protocolului de Stat. Vor fi deschise misiuni diplomatice în țările de importanță prioritară și se vor lua măsuri în vederea sporirii eficienței celor deja existente.

O altă direcție de activitate o va constitui restructurarea și alocarea unor fonduri suficiente activității Ministerului Afacerilor Externe. În scopul organizării unei transparențe a politicii externe, pe lângă Ministerul Afacerilor Externe va fi creat un Consiliu consultativ, format din personalități politice marcante, reprezentanți ai partidelor și mișcărilor social-politice din Republica Moldova.

Se vor consolida Forțele Armate ale Republicii Moldova fără mărirea contingentului de militari, pe baza perfecționării instruirii efectivului atât cu forțe proprii, cât și prin colaborare cu forțele armate ale altor țări, prin neîncadrarea republicii în structurile militare interstatale.

2.13. Suportul legislativ al activității Guvernului

Înfăptuirea Programului Guvernului în toate domeniile de activitate - economic, social, juridic, instituțional etc. - presupune în mod imperios proiectarea unui cadru juridic adecvat.

În inițiativele sale legislative Guvernul va promova cursul reformelor în diverse domenii, contribuind prin aceasta la formarea relațiilor economice civilizate, bazate pe principiile consfințite în Constituție: piața, libera inițiativă economică și concurența loială. Inițiativele bune în acest plan ale Guvernului precedent vor fi continuate.

O atenție deosebită va fi acordată elaborării și adoptării de către Parlament a principalelor coduri: Codul civil, Codul de procedură civilă, Codul fiscal, Codul muncii, Codul administrativ

și de procedură administrativă, precum și racordării legislației țării la normele internaționale în materia dreptului civil și comercial. În acest context se va cere coordonarea forțelor și activității Președinției, Parlamentului și Guvernului.

Declinul economiei este agravat și de târăgănarea reformei judecătorești. Dat fiind faptul că reușita puterii executive în stat, realizarea prezentului program depind în mare măsură de eficiența puterii judecătorești, Guvernul va întreprinde măsurile adecvate în vederea soluționării problemelor cu care se confruntă sistemul judiciar la etapa reorganizării și formării instanțelor judecătorești, asigurării lor cu spații, tehnică și materialele necesare pentru exercitarea funcțiilor. Va fi elaborat și implementat un mecanism eficient de propagare a cunoștințelor juridice, vor fi create condiții pentru familiarizarea populației cu actele normative. În acest plan, conform concepției judiciare și de drept, se preconizează instituirea unui Centru republican de reformare juridică.